

Kultur för äldre och kulturutbud till föreningslivet

Innehåll

Kultur för äldre och kulturutbud till föreningslivet.....	1
Bakgrund	2
Nuvarande arbetssätt.....	2
Utvärdering av överenskommelse kultur för äldre.....	4
Utvärderingens slutsatser.....	4
Process.....	5
Uppdrag från nämnden	5
Dialoger.....	5
Omvärldsanalys.....	5
Slutsatser från dialoger och omvärld	7
Förslag	7
Webbkatalog med kulturprogram	7
Scenarier för subventionerade kulturprogram för äldre	8

Bakgrund

Region Halland och de halländska kommunerna har under tio år samarbetat för att äldre ska kunna ta del av kultur.¹ Syftet är att öka tillgängligheten till ett kulturutbud med hög konstnärlig kvalitet, utifrån den äldres behov och önskemål. Uppdraget genomförs idag av Hallands Bildningsförbund (HBF).²

Utöver kultur för äldre erbjuds kultur till föreningslivet på liknande sätt genom subventionerade och osubventionerade program.³ Då ärendena är tätt sammanlänkande beskrivs förslag till hantering av båda uppdragen i denna rapport.

Nuvarande arbetssätt

Hallands bildningsförbund tar tillsammans med Rekogruppen, som består av representanter från kommunernas kultur- och äldreomsorgsförvaltningar, fram en katalog med subventionerade och osubventionerade program. De subventionerade programmen består av yrkesverksamma kulturskapare⁴ och subventioneras med 50 % från Region Halland.

Arrangören, kommunen eller föreningen, kontaktar HBF med önskemål om bokning. HBF bokar artisten och skickar bekräftelse till både arrangör och artist. HBF betalar arvode till artisten och fakturerar arrangören.

Utöver detta erbjuds även ett osubventionerat program bestående av icke-yrkesverksamma kulturskapare samt yrkesverksamma i pensionsåldern.

Budget 2026

Budget för uppdraget kultur för äldre

Region Halland finansierar uppdraget *kultur för äldre* med nästan 2,8 miljoner kr 2026, kommunerna medfinansierar genom köp av program. 2025 köpte kommunerna program för totalt nästan 2,7 miljoner kr. Av Region Hallands finansiering går 74 % till administration och 26 % till de subventionerade programmen.

¹ Överenskommelse om regional samverkan gällande kultur för äldre (DNKS180286-1)

² I enlighet med Överenskommelse mellan Region Halland och Hallands bildningsförbund för arbete utifrån överenskommelsen om regional samverkan gällande kultur för äldre 2026 (DNKS250348)

³ I enlighet med Överenskommelse gällande förmedling av kulturutbud till föreningslivet (DNKS240347)

⁴ Det finns olika definitioner av yrkesverksam kulturskapare. Region Halland använder sig av KLYS definition: en person som försörjer sig på sin konst eller strävar mot att göra det, i kombination med hög yrkeskunskap, till exempel genom dokumenterad utbildning och/eller erfarenhet inom sin konststart. Hallands Bildningsförbund har använt en snävare definition där minst 50 % av försörjningen ska vara på konst och att pensionärer inte subventioneras.

Kostnad	Region Hallands finansiering	Kommunernas finansiering	Total finansiering
Utvecklare HBF	733 000 kr		733 000 kr
Kulturförmedlare HBF	473 000 kr		473 000 kr
Övriga tjänster HBF	280 000 kr		280 000 kr
Katalog, uppspelsdag, Reko m.m.	108 000 kr		108 000 kr
OH HBF	465 000 kr		465 000 kr
Subventionerade program	730 000 kr	767 000 kr ⁵	1 497 000 kr
Osubventionerade program		1 807 000 kr	1 807 000 kr
Totalt	2 789 000 kr	2 574 000 kr	5 363 000 kr

Utfall kultur för äldre 2025⁶

Hallands bildningsförbunds redovisning av uppdraget *kultur för äldre* visar att kommunerna köpte in 1 101 program varav 385 subventionerade (35 %) 2025. 35 868 personer tog del av programmen varav 9 645 av de subventionerade (27 %).

Kommun	Subv. program	Publik subv.	Osubv. program	Publik osubv.	Totala program	Total publik
Falkenberg	33	1 145	196	8 074	229	9 219
Halmstad	139	2 836	345	12 849	484	15 685
Hylte	5	195	19	583	24	778
Kungsbacka	126	2 686	34	1 343	160	4 029
Laholm	14	814	95	2 421	109	3 235
Varberg	68	1 969	27	953	95	2 922
Totalt	385	9 645	716	26 223	1 101	35 868

Budget för uppdraget kulturutbud för föreningslivet⁷

Region Halland finansierar uppdraget *kulturutbud för föreningslivet* med nästan 800 000 kr 2026, föreningarna medfinansierar genom köp av program. 2025 köpte föreningarna program för totalt över 1,2 miljoner kr. Av Region Hallands finansiering går 75 % till administration och 25 % till de subventionerade programmen.

⁵ Medfinansiering av subventioner 2025, siffror uppdaterade 2026-03-24.

⁶ Utfall insamlat från HBFs statistik den 9 feb 2026, observera att publiksiffror saknas på vissa program.

⁷ Utöver dessa kostnader tillkommer ett underskott som finansieras av HBFs egna kapital om 80 000 kr.

Kostnad	Region Hallands finansiering	Föreningarnas finansiering
Kulturförmedlare HBF	232 744 kr	
Övriga tjänster HBF	174 975 kr	
Katalog, uppspelsdag, arrangörsträff m.m.	46 500 kr	
OH HBF	130 844 kr	
Subventioner och utbud	200 000 kr	1 210 000 kr
Totalt	786 000 kr	1 210 000 kr

Utfall kulturutbud för föreningslivet 2025

2025 bokade 165 föreningar i Halland totalt 436 kulturprogram genom HBFs förmedlingstjänst, varav 55 var subventionerade.⁸ Subventionspotten för 2025 tog slut i mitten av januari.

Utvärdering av överenskommelse kultur för äldre

I Region Halland och kommunernas gemensamma överenskommelse står det att arbetet ska utvärderas årligen. Detta har inte gjorts och då överenskommelsen pågått i tio år valde Region Halland att upphandla en extern utvärdering. Arbetet skedde parallellt med att samtliga överenskommelser med kulturorganisationer sågs över inför 2026. Som ett led i arbetet granskade Region Hallands jurister samtliga verksamhetsstöd och meddelade att tjänsterna *kultur för äldre* samt *förmedling av kulturutbud till föreningslivet* behöver upphandlas i enlighet med lagen om offentlig upphandling (LOU).

Utvärderingens slutsatser

PwC fick i uppdrag att genomföra utvärderingen av överenskommelsen⁹ och rekommenderade:

- Att upprätta en ny överenskommelse om regional samverkan gällande kultur för äldre mellan regionen och de halländska kommunerna. Överenskommelsen bör tydliggöra och förankra samverkan och överenskommelsens syfte. Den bör även innehålla tydliga roller och ansvar samt hur uppföljning och utveckling ska ske. Överenskommelsen bör skrivas under av kommunerna och regionen, inte av utföraren.
- Att ta ställning till hur uppdraget ska utföras. Om uppdraget ska genomföras av en extern aktör behöver regionen ställa krav på att aktören ska erbjuda ett varierat utbud med hög konstnärlig kvalitet och möjlighet till eget skapande samt kräva kollektivavtalade ersättningsnivåer för kulturskaparna.

⁸ Siffror uppdaterade från HBF den 10 dec 2025.

⁹ Utvärdering av regional överenskommelse om kultur för äldre (DNKS240289-7)

- Att stötta Kungsbacka kommun att upprätta ett lokalt avtal,
- Att utse en regional kontaktperson för kultur för äldre samt
- Överväga en kulturgaranti för äldre. För att vara genomförbar bör kulturgarantin begränsas till personer på äldreboende.

Process

Uppdrag från nämnden

Med utvärderingen som utgångspunkt fattade Driftnämnd kultur och skola 2025 beslut om ett uppdrag¹⁰ till förvaltningen gällande kultur för äldre med följande kulturpolitiska ramar:

- Målgruppen äldre ska definieras i processen,
- dialogerna ska utgå från olika scenarier,
- syftet är att säkerställa att de som inte själva kan ta sig till kultur får tillgång till kultur,
- utbudet ska bestå av yrkesverksamma kulturskapare inom flera konstområden,
- utbudet ska innehålla både kultur att uppleva och eget skapande.

Dialoger

Under processen har ett flertal dialoger förts på tjänstemannanivå med intressenter för uppdraget. Region Halland har deltagit vid Hallands bildningsförbunds årliga dialoger med Varberg, Hylte och Halmstads kommuner samt med Rekogruppen.

Enskilda dialoger har förts med Hallands bildningsförbund, Kungsbacka, Varberg, Halmstad, Hylte, Laholms och Falkenbergs kommuner, Hallands samråd för yrkesverksamma kulturskapare samt Strategisk och taktisk grupp kultur.

Driftnämnd kultur och skolas förtroendevalda har även fört dialog med de kulturpolitiskt ansvariga politikerna i kommunerna och ett genomfört ett gemensamt möte mellan ordförande för äldreomsorg och kultur i kommuner och region.

Dialog har även förts med funktionshindersrådet och pensionärsrådet.

Omvärldsanalys

Målgruppen äldre blir allt fler. Fram till 2033 kommer de som är 85 år eller äldre öka med 60 procent. Även om äldres hälsa har förbättrats kommer behoven av vård och omsorg öka kraftigt. För att klara kompetensutmaningen måste arbetsgivarna ta tillvara och utveckla kompetensen hos befintlig personal och utveckla nya arbetssätt.¹¹

¹⁰ Processplan kultur för äldre (DNKS § 65/2025)

¹¹ SKR, *Kompetensförsörjning inom äldreomsorgen*,
<https://skr.se/personalochkompetensforsorjning/kompetensforsorjninginomaldreomsorgen.9315.html>, 31 okt 2025

I december 2024 hade 3 190 hallänningar stöd av äldreomsorgen genom särskilt boende, korttidsboende eller liknande. Utöver detta hade 7 024 hallänningar hemtjänst.¹²

Äldre på särskilt boende besvärar sig av ensamhet oftare än de med hemtjänst.¹³ De flesta är ganska nöjda med de aktiviteter som erbjuds på äldreboendet men 17 % av de på offentligt drivna särskilda boenden är ganska eller mycket missnöjda med aktiviteterna. Män är mer missnöjda än kvinnor och ju sämre man bedömer sitt allmänna hälsotillstånd desto mer missnöjd är man.

Nya socialtjänstlagen

Den nya socialtjänstlagen trädde i kraft 1 juli 2025 och ersatte den tidigare lagen från 2001. Syftet med reformen var att skapa en socialtjänst som är mer förebyggande, lättillgänglig, kunskapsbaserad och individfokuserad. En central förändring är att kommunerna ges större möjligheter att arbeta tidigt och proaktivt, bland annat genom att erbjuda vissa insatser utan individuell behovsprövning.

Lagen innebär ett tydligare uppdrag att se kultur, sociala aktiviteter och delaktighet som en del av det förebyggande arbetet för hälsa och välbefinnande. Kulturinsatser kan i högre grad erbjudas som generella eller öppna verksamheter, med fokus på att motverka ensamhet, stärka livskvalitet och främja ett värdigt liv, snarare än som åtgärder först när omfattande omsorgsbehov uppstått.

Den nya socialtjänstlagen stödjer ett mer strategiskt och långsiktigt arbete med kultur för äldre, där insatser kan planeras, genomföras och följas upp som en naturlig del av kommunens förebyggande och hälsofrämjande arbete inom äldreområdet.

Arvodesrekommendationer

De yrkesverksamma kulturskaparnas ekonomiska situation är sämre än för många andra yrkesgrupper, både i form av inkomstnivåer och i form av tillgång till samhällets sociala skyddsnät. Det offentliga är en viktig aktör genom finansiering av kultur. Hallands kulturplan fastslår att yrkesverksamma kulturskapare ska få skäligen ersättning för sitt arbete och att arvodesrekommendationer ska följas i högre utsträckning än idag av alla verksamheter och projekt som beviljas regional medfinansiering.¹⁴

KLYS¹⁵ arvodesrekommendationer är att ett individuellt, tillfälligt uppdrag på upp till 2 timmar ska faktureras som lägst 8 500 kronor exkl. moms. De har inte särskilda rekommendationer för äldreomsorgen men för uppdrag i skola gäller 1 lektion lägst 5 000 kr och 2 lektioner lägst 6 000 kr. Musikerförbundet har särskilda

¹² December 2024, källa: Socialstyrelsen, se bilaga.

¹³ Socialstyrelsen, *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?*, 2025

¹⁴ Hallands kulturplan 2025–2028.

¹⁵ KLYS är en samarbetsnämnd där medlemsorganisationerna gör gemensam sak i frågor som är av intresse för många olika professionella kulturskapare – författare, journalister, bildkonstnärer, musikkapare, musiker, regissörer, dansare, sångare, skådespelare med flera.

arvodesrekommendationer för engagemang inom vården. Upp till 4 timmar 3 200 kr per person med tillägg för instrument och 20 % tillägg för ensammusiker. Utöver detta tillkommer reskostnader.

Slutsatser från dialoger och omvärld

Dialogerna och omvärldsanalysen har landat i ett antal slutsatser:

- Samarbetet kring kultur för äldre är viktigt och engagerar och berör många.
- Det är av stor vikt att utbudet är relevant för den äldre målgruppen.
- För att möta den ökade mängden äldre bör en större andel av budgeten läggas på kultur och mindre på administration.
- Arvodet för kulturskaparna bör öka men utan att belasta omsorgens redan begränsade budgetar.
- Det vore fördelaktigt att hitta arbetssätt som avlastar omsorgspersonalen.

Förslag

Processen har landat i:

- ett förslag gällande upphandling av en webbkatalog för kulturprogram till både äldreomsorg, föreningsliv och andra arrangörer samt
- två scenarier kring fortsatt samarbete mellan Region Halland och kommunerna kring subventionerade kulturprogram för äldre.

Webbkatalog med kulturprogram

En leverantör av en webbplats för bokning av kulturutbud upphandlas. Kulturaktörer kan anmäla program till webbplatsen och arrangörer kan kontakta kulturaktörerna genom formulär på webbplatsen.

I stället för nuvarande stöd för bokning och fakturering genomförs det av arrangör och kulturaktör. Det administrativa stödet prioriteras bort för att möjliggöra en utökad subventionering för föreningslivet. Nuvarande förmedling är en uppskattad service men föreslås ändå stå tillbaka för att möjliggöra mer subventionerad kultur till föreningslivet.

Budget

I förslag till budget avsätts ungefär hälften av budgeten till webbplatsen och hälften till subventioner.

Kostnad	Budget
Webbplats	386 000
Subventioner	400 000
Totalt	786 000

Konsekvenser av förslaget om webbkatalog med kulturprogram

I stället för att ha kontakt med dagens förmedlingstjänst har arrangören direktkontakt med kulturaktören. Föreningarna kan därigenom få dubbelt så många kulturinslag med subvention än tidigare.

I stället för att ha kontakt med dagens förmedlingstjänst har kulturaktörerna direktkontakt med arrangören. Detta kan innebära att man behöver skaffa F-skattsedel eller använda sig av en fakturatjänst, det finns ett flertal på marknaden. En konsekvens kan vara att vissa av kulturaktörerna som är med i utbudet idag inte kommer att välja att vara med framöver då mer administration läggs på dem.

Scenarier för subventionerade kulturprogram för äldre

I uppdraget från nämnden ingick att tydliggöra definitionen av målgruppen äldre. För att bättre nå de som själva inte kan ta sig till kultur föreslås andelen subvention per kommun framöver utgå från andelen äldre med biståndsbedömt stöd från äldreomsorgen. Idag utgår subventionen utifrån andelen 65 + i respektive kommun. Många i den målgruppen har dock själva goda möjligheter att ta del av och utöva kultur.

Principer oavsett scenario

Vissa principer bör gälla oavsett vilket vägval som görs.

- Utbudet ska vara kvalitetssäkrat av personer med konstnärlig kompetens. Utöver det ska en referensgrupp bestående av kommunala tjänstepersoner som arbetar med kultur för äldre säkerställa att utbudet passar målgruppen. Utbudet ska vara varierat och spegla olika intressen, bakgrunder och behov, inkl. program för personer med kognitiv svikt.
- Referenspersonerna ska ansvara för att föra dialog med de äldre för att säkerställa att deras önskemål och behov omhändertas.
- Verksamhetsutveckling ska ingå som en del i uppdraget.
- Värdskapet för programmen ska ligga hos kommunen.
- Budgeten för subventionerade kulturprogram ska öka genom omfördelning inom befintlig ram. Regionen föreslås initialt öka sin procentuella subventionering då det inte är sannolikt att kommunerna kan möta den ökningen genom 50 % egenfinansiering, åtminstone inte de första åren. Detta då budgetprocesser redan är avklarade och kommunerna har begränsad ekonomi.

Scenario 1: Turnéslingor

Ett färdigt program kommer till särskilda boenden och mötesplatser. Programmet är framtaget efter dialog med referensgruppen.

Kommunen betalar årsavgift till regionen utifrån antal boende på särskilda boenden. Årsavgiften tredubblas av regionen. (1/3 kommun, 2/3 region). Detta ger en totalbudget

för en turnéläggare som kan erbjuda ett varierat utbud med vissa dyrare och vissa billigare program. På sikt är det önskvärt att återgå till en 50/50-finansiering.

Regionen går från 600 000 kr i subventioner till 2 000 000 kr.

I Halland finns totalt 100 särskilda boenden av olika storlek och 51 mötesplatser för äldre.

	Falkenberg	Halmstad	Hylte	Kungsbacka	Laholm	Varberg	Totalt
Antal särskilda boenden¹⁶	15	28	2	11	8	36	100
Antal mötesplatser	7	11	3	12	12	6	51

Budget för scenario turnéslingor

I förslag till budget för scenario turnéslingor avsätts 789 000 kr till en producent och 2 miljoner kr till subventionerade program. Kommunerna medfinansierar de subventionerade programmen med 1 miljon kr och har möjlighet att komplettera med osubventionerade program via webbplatsen för 1,57 miljoner kr.

Kostnad	Region Hallands finansiering	Kommunernas finansiering	Total finansiering
Producent (100 %)	789 000 kr		789 000 kr
Subventionerade program	2 000 000 kr	1 000 000 kr	3 000 000 kr
Osubventionerade program (utanför turnéslingorna)		1 574 000 kr	1 574 000 kr
Totalt	2 789 000 kr	2 574 000 kr	5 363 000 kr

Sannolikt utfall av scenario turnéslingor

2025 köptes 385 program ur det subventionerade utbudet med ett styckpris om 3 850 kr. Då Driftnämnd kultur och skola beslutat att mångfalden av uttryck ska öka och arvodesrekommendationer ska följas i högre utsträckning idag kommer styckpriset att öka. Turnéer möjliggör dock att köpa ett flertal arrangemang per kulturskapare vilket gör priset lägre än enstaka, tillfälliga program. Vi räknar därför på ett styckpris på 5 000 kr per program. Det hade inneburit 600 programpunkter. Det blir mellan 3–4 program per mötesplats eller boende.

De osubventionerade programmen kostade i snitt 2 500 kr och beställdes 716 gånger 2025. Med detta budgetutrymme hade 630 ytterligare program kunnat köpas. Sammantaget innebär förslaget fler program för äldre än idag.

¹⁶ Statistik sammanställd av Rekogruppen.

	2025	Med förslaget
Subventionerade program	385	600
Osubventionerade program	716	630
Totala program	1 101	1 230

Konsekvenser av scenario turnéslingor

- Mer likvärdig tillgång till kultur för äldre oavsett var de bor i länet. Förslaget innebär en form av kulturgaranti för äldre på särskilda boenden.
- Större variation av kulturutbud och möjlighet till eget skapande.
- Möjligheterna att själva påverka kulturutbudet kvarstår. Då turnéer behöver samordnas mellan behov på flera boenden innebär det dock en minskad flexibilitet att direkt möta de behov de äldre uttrycker.
- Fler subventionerade program möter länets äldre. Turnéerna möjliggör paketpris vilket ger ett lägre pris per program än scenario 2.
- Omsorgspersonalen avlastas i arbetet.
- Samma pris för kulturprogram oavsett restid i länet.
- Kraftigt minskad administration genom minimerad fakturahantering.
- Det blir möjlighet till fler arbetstillfällen för yrkesverksamma kulturskapare. Då det handlar om turnéläggning innebär det mer sammanhållen arbetsperiod än i dagsläget. Det blir emellertid totalt färre kulturskapare som får genomföra turnéer inom det subventionerade utbudet än som får enskilda uppdrag i dagens system.
- Institutionerna kan nyttjas till turnéer när det passar.
- Ekologiskt mer hållbart med sammanhängande turnéer än enskilda program.

Scenario 2: Utvecklat arbetssätt

Ett varierat utbud av yrkesverksamma kulturskapare tas fram och prissätts i en webbkatalog.

En subvention ges per kommun. Boendena eller kommunen bokar själva och rekviderar från kommunpotten. Dyrare kulturprogram får en utökad subventionering för att möjliggöra en mångfald av kulturuttryck samt möjliggöra eget skapande.

Då priset för en mindre kommun blir större än för en större kommun (mer resor, sämre förutsättningar att samordna program mellan boenden) bör en grundfinansiering utgå till

respektive kommun och sedan fördelas resterande medel efter antalet äldre med biståndsbedömda insatser från omsorgen.

Budget för scenario utvecklat arbetssätt

I förslag till budget för scenario utvecklat arbetssätt avsätts 1 089 000 kr till administration och 1,7 miljoner kr till subventionerade program. Kommunerna medfinansierar de subventionerade programmen med 1 miljon kr och har möjlighet att komplettera med osubventionerade program via webbplatsen för 1,57 miljoner kr.

Kostnad	Region Hallands finansiering	Kommunernas finansiering	Total finansiering
Utvecklare (100 %)	789 000 kr		789 000 kr
Ekonom (30 %)	240 000 kr		200 000 kr
Verksamhetsmedel	60 000 kr		89 000 kr
Subventionerade program	1 700 000 kr	1 000 000 kr	2 700 000 kr
Osubventionerade program (utanför utbudet)		1 574 000 kr	1 574 000 kr
Totalt	2 789 000 kr	2 574 000 kr	5 363 000 kr

Sannolikt utfall av scenario utvecklat arbetssätt

2025 köptes 385 program ur det subventionerade utbudet med ett styckpris om 3 850 kr. Då Driftnämnd kultur och skola beslutat att mångfalden av uttryck ska öka och arvodesrekommendationer ska följas i högre utsträckning idag kommer styckpriset att öka. Utifrån arvodesrekommendationer bör inte arvodet vara under 5 000 kr per program och person, vissa konstområden har högre grundarvoden så uträkningen nedan utgår från 6 000 kr per program. Utifrån budgeten hade detta inneburit ca 450 program.

De osubventionerade programmen kostade i snitt 2 500 kr och beställdes 716 gånger 2025. Med detta budgetutrymme hade 630 ytterligare program kunnat köpas. Sammantaget innebär förslaget ungefär lika många program för äldre som idag.

	2025	Med förslaget
Subventionerade program	385	450
Osubventionerade program	716	630
Totala program	1 101	1 080

Konsekvenser för scenario utvecklat arbetssätt

- De äldre och kommunen har större påverkan på vilka program som kommer till deras specifika boenden och mötesplatser. Valfriheten riskerar att ge minskad likvärdighet. Erfarenhetsmässigt så innebär valfriheten mycket musik och mindre eget skapande.
- Inarbetat arbetssätt som skruvas för att minska administrationen och öka subventioneringspotten.

- Mer arbete för omsorgspersonalen än i scenario 1.
- Större behov av ekonomisk administration.
- Många arbetstillfällen för yrkesverksamma kulturskapare men de är enskilda program och inte samordnade som i alternativet med turnéer.
- Medlen räcker till färre tillfällen då styckpriset per akt blir högre.